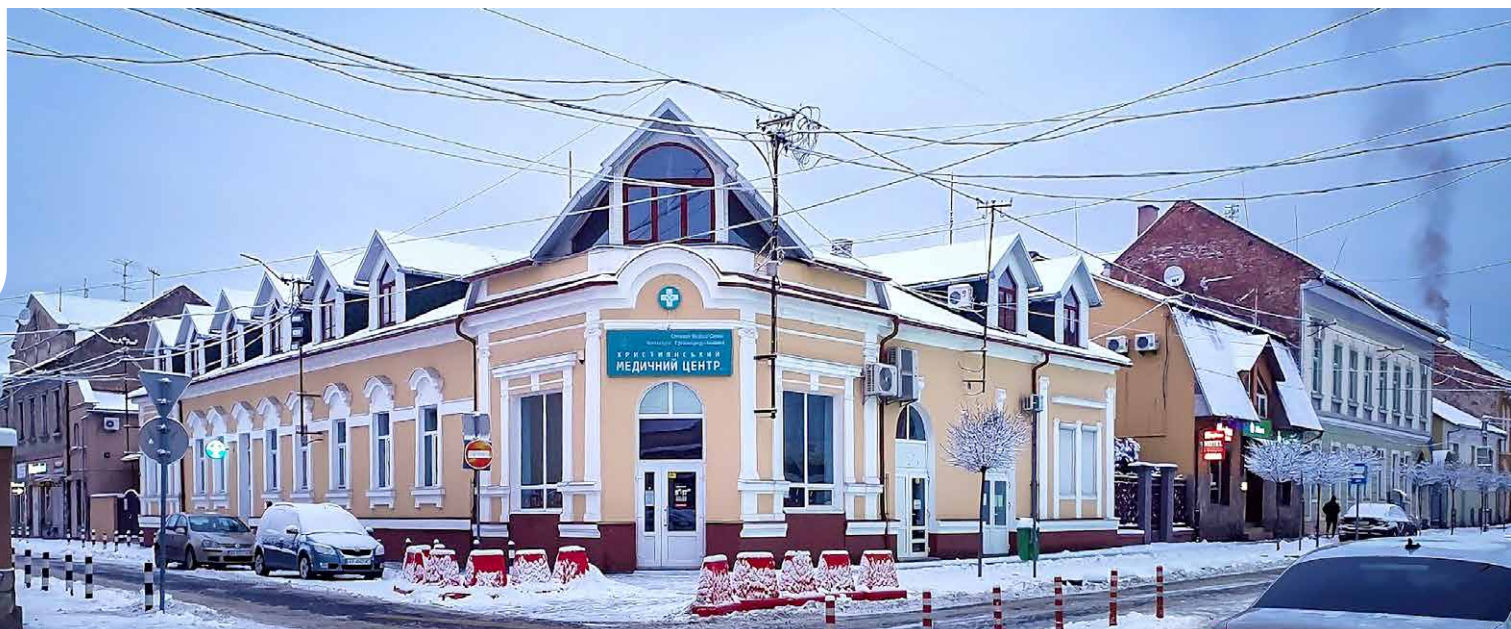

Het Християнський Медичний Центр (Christelijk Medisch Centrum) in Mukachevo (Munkács), in het Zuid-Oekraïense district Transkarpatië.

'MENSEN HELPEN IS IETS ANDERS DAN HEN AAN EEN INFUUS LATEN HANGEN'

Het is niet het meest opvallende gebouw in Mukachevo. Tegen de fraaie contouren van de (Hongaars-) Gereformeerde Kerk aan de overkant van de straat steekt het zelfs een beetje iel af. Meer er gebeuren wel bijzondere dingen achter de deur van de Vozyednannya Straat 25. Zeker gerekend naar Oekraïense maatstaven. Dagelijks komen er een dikke 200 mensen over de vloer van het Християнський Медичний Центр (Christelijk Medisch Centrum), waar 37 stafleden klaarstaan om te helpen. Tegen betaling wanneer mogelijk, gratis wanneer niet. Ziektekostenvoorzieningen kent Oekraïne niet.

Sophia Griffioen (78) uit Loenen aan de Vecht is in de loop der jaren ettelijke malen in Mukachevo. of, zoals de Hongaarse minderheid haar stad noemt: Munkács, geweest. Haar daarom een Oekraïne-veteraan noemen is tegen de achtergrond van de Russisch-Oekraïense oorlog misschien niet geheel gepast. Maar op eigen wijze heeft Sophia zich samen met haar medebestuurders van de stichting HALM wel tientallen jaren ingespannen om iets bij te dragen aan de verbetering van de leefomstandig-

heden van de bevolking van Transkarpatië, de meest zuidwestelijke oblast (provincie) van Oekraïne. Het begon allemaal al voor de Wende in 1989. Een van de voorlopers van Stichting Fundament, het Comité Oekraïne-Roemenië (COR), spande zich al jaren in voor ondersteuning van gereformeerde geloofsgenoten in de zgn. 'moeilijke gebieden' in Oost-Europa. Andere, veelal plaatselijke comités richtten zich op Hongarije, dat als een van de makkelijker toegankelijke lidstaten van het Warschaupact gold.

Comité COR, dat bovengronds opereerde onder de naam Stichting Steun Broederschap, organiseerde geheime conferentiereizen in Roemenië en smokkelde bijbels en andere lectuur naar dat land. Ook Sophia Griffioen, Ben te Voortwis, nu voorzitter van de stichting HALM, en enkele andere kerkleden waren in die jaren actief als bijbel-smokkelaars voor wat later Stichting Fundament zou worden. Oekraïne was echter een geheel gesloten gebied, dat uitsluitend bereikt kon worden via Hongaren die hun volks-

Een van de medische conferenties in het Oekraïense Mukachevo.

genoten aan de overzijde van de grens mochten bezoeken. Maar na 1991 veranderde dat: de voormalige USSR viel uit elkaar en Oekraïne werd een zelfstandige republiek. Terwijl vele 'Hongarijegangers' nu ook richting Roemenië gingen reizen, besloten Sophia en Ben samen met andere leden van vier toenmalige Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) in Noord-Holland en Utrecht de steven te wenden naar Oekraïne. En dan met name naar Transkarpatië, de provincie waar een belangrijke Hongaarse minderheid woont.

OVERHEAD: NUL

Wat ze er aantroffen was een uitgemergeld land waar elementaire levensbehoeften een luxeartikel vormden. De Noord-Hollanders en Utrechtenaren besloten de lijnen kort te houden en richtten in goed overleg met het landelijk opererende Fundament een regionale hulpstichting op: **H(aarlem)A(msterdam)L(oenen)M(ijdrecht)**, HALM dus. Het speerpunt van de nieuwe stichting was aanvankelijk materiële hulp, variërend van bouwmaterialen en medicijnen tot pootaardappelen en melkpoeder. Zeker medicijnen waren nauwelijks voorhanden. 'Dit zijn voor mij diamanten', zei een arts, toen hem de eerste voorraad werd overhandigd. Naarmate de economische situatie verbeterde en ook andere hulporganisaties actief werden in het gebied, veranderde HALM van koers. Het accent kwam nu te liggen op educatieve ondersteuning, met name op medisch gebied. Sophia: 'Artsen hadden zelden toegang tot internet, de weinige medische informatie die hen vanuit het buitenland bereikte, was vaak Engelstalig en die taal beheersten velen niet. Daarom besloten wij ter plaatse medische conferenties te organiseren, bij wijze van bijscholing zeg maar.' Dat Sophia als verpleegkundige werkzaam was bij de afdeling kinderoncologie van het academische ziekenhuis van de VU in Amsterdam (VUMC) speelde een niet onbelangrijke rol. Niet alleen wist zij de weg te vinden naar 'overtollige' medicijnen, maar door haar contacten in de medische wereld slaagde ze er ook in Nederlandse deskundigen te interesseren voor een reis naar Oekraïne. Meer dan vijftien jaar lang werden de conferenties georganiseerd. 'We hebben er heel wat intelligentsia heengebracht en dat zonder

dat dit een cent kostte', vertelt Sophia, met een hoorbaar lichte overdrijving in haar stem. Stichting Fundament leverde de auto's voor het vervoer. De betrokken medici namen zelf de kosten van reis en verblijf voor hun rekening en datzelfde is ook altijd het uitgangspunt geweest voor alle werk van HALM. 'Overhead: nul.'

Sinds 1991 heeft HALM conferenties georganiseerd over de meest uiteenlopende onderwerpen: van palliatieve zorg tot nierproblemen, van reuma tot diabetes. Leidend daarbij was in alle gevallen de onderwerpskeuze van de lokale artsen. En hoewel de organisatie in handen was van de Christelijke Artsenorganisatie in Transkarpatië werden alle artsen en ook medische studenten in het gebied uitgenodigd om deel te nemen. Niet alleen de christelijke medici dus. Gemiddeld trokken de bijeenkomsten zo'n 30 tot 60 deelnemers.

Vanuit Nederland verleenden vertegenwoordigers van verschillende disciplines hun medewerking: een chirurg, een longarts, een apotheker, een oncoloog, een microbioloog, een endocrinoloog, een internist, een reumatoloog, een gynaecoloog en een psychiater. 'Iedereen die we vroegen, ging graag mee. Eigenlijk vonden ze het wel een eer om uitgenodigd te worden', memoreert Sophia. De voertaal was Engels met vertaling in het Oekraïens. Het werk van HALM richtte zich dus niet uitsluitend op de Hongaarse minderheid.

HELPEN: MOEILIJK BEDRIJF

De stichting HALM heeft vanaf het allereerste begin aansluiting gezocht bij initiatieven die in Oekraïne zelf al van de grond gekomen waren. Dat was en is bewust beleid, be-

LOKALE INITIATIEVEN

Naast Stichting Fundament, die landelijk opereert binnen de Nederlandse Gereformeerde Kerken, zijn er vanuit deze kerken vanouds ook verschillende regionale en lokale organisaties actief in Oost-Europa.

Stichting Fundament heeft lokale initiatieven altijd toegejuicht en er waar mogelijk en nodig mee samengewerkt. Het grote voordeel van lokale en regionale organisaties is dat de lijnen kort zijn, terwijl er vanuit plaatselijke kerken grote betrokkenheid is bij een 'eigen' project. Zo zijn in de loop der jaren intensieve contacten ontstaan tussen gelovigen in Nederland en Oost-Europa. In deze nieuwsbrief besteden we aandacht aan de stichting HALM, die sinds 1991 in Oekraïne werkzaam is en die gevoed wordt vanuit kerken in Noord-Holland en Utrecht.

Sophia Griffioen (links), het logo van de kliniek in Mukachevo en haar directeur, dr. Paul Oroszi.

nadrukt Sophia. 'De kern daarvan is dat we de verantwoordelijkheid graag bij de mensen zelf willen laten liggen. Dat betekent: ga hen niet je eigen initiatieven en hulpprogramma's opleggen, hoe goed bedoeld ook allemaal, maar bied hulp aan bij de dingen waarmee ze zelf bezig zijn. Niets is van ons, maar het is een zaak van de mensen daar. Als je dat niet je uitgangspunt is, je hen niet zelf verantwoordelijk laat zijn en jouw ideeën aan hen opdringt, dan blijven zij als het ware blijvend aan een infuus hangen. Hulpverlening is een erg moeilijk bedrijf.'

TOT DE OORLOG VOORBIJ IS

De visie op hulpverlening van HALM sluit aan bij die van de organisatie die ter plaatse een belangrijke partner vormt: de Luke Society. Deze Amerikaanse organisatie werd in 1978 opgericht in Sioux Falls, South-Dakota, en nam het initiatief tot zo'n 30 medische hulpprojecten in Afrika, Azië, Latijns-Amerika, in de Verenigde Staten zelf en dus ook in Oekraïne. Uitgangspunt voor haar werk is een holistische benadering op basis van Mattheus 9:35, 36: *'Jezus trok rond langs alle steden en dorpen, hij gaf er onderricht in de synagogen, verkondigde het goede nieuws over het koninkrijk en genas iedere ziekte en elke kwaal. Toen hij de mensenmenigte zag, voelde hij medelijden met hen, omdat ze er uitgeput en hulpeloos uitzagen, als schapen zonder herder.'* Hulpverlening betreft de héle mens: niet alleen zijn zielenheil, maar ook zijn fysieke situatie, vond oprichter dr. W. Rusty Wright.

In Oekraïne initieerde de Luke Society drie medische projecten: in Luhansk, Rivne en in Mukachevo. Alle drie worden gerund door lokale mensen. De kliniek in Luhansk ligt midden in oorlogsgebied in de zelfverklaarde Volksrepubliek Luhansk, die feitelijk geannexeerd is door Rusland. De acht medewerkers, onder wie drie artsen, proberen hun werk zo goed mogelijk voort te zetten, ondanks de schaarse middelen waarover ze kunnen beschikken. Het accent ligt nu vooral op acute noodhulp.

In Rivne is een verslavingskliniek die werkt onder de naam 'The Right Way'. Er zijn zestien stafleden aan verbonden. Het werk wordt vanuit Nederland ondersteund door de Oekraïne Zending, een samenwerkingsverband van de Neder-

landse Gereformeerde Kerken in Flevoland en Gelderland. En dan is er dus de polikliniek in Mukachevo, met een dependance in Tiszaujlak. Directeur van het in 1997 gestarte medisch centrum is dr. Pal Oroszi. Hij is ook degene die optrad als Oekraïense partner bij de organisatie van de jaarlijkse conferenties van stichting HALM. Hij deed dat in zijn functie van voorzitter van de Christelijke Artsen Organisatie in Oekraïne, waarbij artsen van verschillende kerkelijke herkomst aangesloten zijn: rooms-katholieken, orthodoxen, evangelischen en gereformeerden. Oekraïne heeft inmiddels het Engelse gezondheidssysteem overgenomen. Daarin is een grote plaats ingeruimd voor huisartsen. Vroeger waren die er niet: alle artsen waren specialisten die niet in een eigen praktijk werkten, maar in ziekenhuizen en poliklinieken.

Na 2019 heeft HALM daarom het accent verlegd naar de opleiding van huisartsen. Daartoe reisden verschillende kerken huisartsen uit Nederland mee om voorlichting te geven. Een van hen was dokter Walter de Vries, gepensioneerd huisarts te Soest. Hij heeft inmiddels de voorlichting aan de plaatselijke huisartsen in Oekraïne overgenomen. Zo'n tweemaal per jaar reist hij daarvoor naar Mukachevo. Stichting HALM concentreert zich op dit moment (opnieuw) op noodhulp in Oekraïne, o.a. aan een diaconale gaarkeuken in Péterfalva, waaraan ook Stichting Fundament regulier bijdraagt. 'Vroeger brachten we zelf hulpgoederen het land in. Nu doneren we geld', besluit Sophia Griffioen. 'Ondanks de oorlogssituatie zijn de winkels goed voorzien. Het probleem is alleen dat vooral ouderen, armen en zieken over zo weinig middelen beschikken dat die noodhulp nog broodnodig is. Dus gaan we nog even door. Tot de oorlog voorbij is. Voor onze stichting zit het er dan op.' «

LEES DE QR-CODE MET UW MOBILE TELEFOON OF TABLET OM EEN VIDEO TE OPENEN OVER HET WERK IN DE KLINIEK IN MUKACHEVO.

SZABOLCS KISS HOEFT NIET MEER ZO NODIG NAAR TIBET

Voor Szabolcs Kiss (38) is het niet de eerste keer dat hij in Nederland is. Al tweemaal eerder bezocht hij ons land. Toen, in 2001 en 2008, in het kader van korte uitwisselingsprogramma's met een school en een kerkelijke gemeente. Nú is hij hier voor langere tijd neergestreken. Samen met zijn vrouw Amalia en hun twee dochtertjes. En met grote verwachtingen ten aanzien van zijn studiejaar aan de Theologische Universiteit Utrecht. 'Bij ons in Roemenië lag in het curriculum sterke nadruk op exegese en het reproduceren van bestaande theologie. Hier in Nederland is ook sprake van een levende dialoog tussen de bestudering van nieuwe takken van theologie en de toepassing ervan in het dagelijks leven van mensen. Dat trekt me erg aan.'

De huiskamer van de woning aan de Fluitekruid in Kampen, die Stichting Fundament ter beschikking stelt aan studenten uit de Hongaarse gereformeerde wereld om hier een jaar lang te studeren, oogt nogal *basic*. Een eenvoudige zithoek, een eetkamertafel met stoelen, een kast. Aan de wand een schilderijtje van een typisch Hongaars gereformeerd kerkgebouw. Dat is het wel zo'n beetje. Szabolcs – spreek uit: <sáboltsj> – verontschuldigt zich: 'We hebben nog niet zoveel tijd gehad om het wat *gezelliger* te maken, maar dat komt nog wel.' Ons gesprek vindt plaats in het Engels, maar het woord 'gezellig' komt er in aarzelend

Nederlands uit. Voor Nederlanders een ultiem blijk van de bereidheid tot assimilatie. Want wat is er Nederlandser dan 'gezelligheid', een woord waarvoor andere talen niet of nauwelijks passende vertalingen hebben?

Op het moment dat we elkaar spreken, is Szabolcs alleen in Kampen. Zijn vrouw en dochters keren later terug van een kort bezoek aan Roemenië, waar zijn echtgenote nog een medische behandeling moest ondergaan. Op tafel ligt een stapel boeken. Szabolcs loopt bepaald niet achter, want bovenop ligt Stefan Paas' *Vrede op aarde. Heil en redding in deze tijd*. Daaronder: *Op ontdekkingstocht door het Nieuwe*

De gemeente te Apa tijdens een feestelijke openluchtbijeenkomst.

Szabolcs Kiss op de kansel in Apa.

Testament van Myriam Klinker-De Klerck en Rob van Houwelingen. Het zijn drie docenten bij wie hij in Utrecht in de collegebanken is aangeschoven. Maar beide boeken illustreren ook Szabolcs' primaire belangstelling: het Nieuwe Testament, missiologie en de relatie met de werkelijkheid waarin de mens van de eenentwintigste eeuw leeft. Maar het zijn wel twee boeken in het Nederlands. De Roemeense predikant kan toch nog niet zover gevorderd zijn met zijn taalcursus dat hij die kan lezen? Nee, maar met de camerafunctie van Google Translate kun je ook een heel eind komen. Szabolcs wil er vanaf het allereerste begin uit halen wat eruit te halen valt.

HERKOMST HONGAREN

Szabolcs Kiss is predikant van de Hongaarse Gereformeerde Kerk in Apa, een kleine gemeente van ruim 2500 inwoners in het district Satu Mare (Hongaars: Szatmárnémeti) in het noordwesten van Roemenië. De plaats, die bestaat uit 3 dorpjes, ligt niet ver verwijderd van de Oekraïense en de Hongaarse grens en behoort tot de regio Transsylvanië (Zevenburgen). Het is de regio waar o.a. de Hongaarstalige minderheid (circa 10 procent van de Roemeense bevolking) woont.

Apa telt drie kerken: de Roemeens-Orthodoxe Kerk (1500 gelovigen), een pinkstergemeente van ca. 600 leden en de Gereformeerde Kerk, die ongeveer 250 zielen telt. Die laatste beschikt over een historisch kerkgebouw dat dateert uit 1640. Szabolcs is er predikant sinds 2015. Daarnaast geeft hij godsdienstonderwijs op de plaatselijke basisschool. Szabolcs werd in 1984 geboren in Tîrgu Mureş (Marosvásárhely), ooit de grootste stad buiten Hongarije met een Hongaarse meerderheid. Als kind maakte hij nog net het staartje van het communistische regiem van de wrede dictator Nicolae Ceauşescu mee en hij herinnert zich nog

het schooluniform dat hij moest dragen. Zijn ouders, die nog steeds in Tîrgu Mureş wonen, moesten niets hebben van het communisme en waren blij toen hun land van de tirannie van de Ceauşescu's werd bevrijd. Al speelt vandaag een zekere nostalgie hen - net als hun leeftijdgenoten uit bijvoorbeeld de voormalige DDR - nog wel eens parten, als ze bedenken hoe veel rustiger het levenstempo in die dagen was.

Szabolcs legde op 14-jarige leeftijd belijdenis van zijn geloof af. Hij was in die tijd sterk geïnteresseerd in de herkomstgeschiedenis van het Hongaarse volk, waarvan aangenomen wordt dat zijn wortels in Oost-Azië liggen. Szabolcs had zich als ideaal gesteld zendeling te worden in Tibet, omdat daar met name de roots van de Hongaarse taal zouden liggen. Hij bezocht de gereformeerde middelbare school in Cluj Napoca (Kolozsvár) en schreef zich in aan de universiteit in die plaats voor twee studies: geografie en Engelse literatuur. Maar na een jaar besloot hij over te stappen naar theologie. Per slot van rekening wilde hij zendeling worden, al liet hij Tibet als potentieel arbeidsterrein al snel varen: 'Zending bedrijven in Tibet, dat werd me al snel duidelijk, zou erg moeilijk worden, zo niet helemaal onmogelijk zijn. China is daar niet happig op.'

Hij leerde in de studentengemeente van Cluj Napoca ook zijn latere vrouw, Amalia, kennen. Zij studeerde er biologie. Na hun studie trouwden ze in Satu Mare, waar Amalia vandaan kwam. Ze gingen wonen in Tîrgu Mureş, waar Szabolcs een jaar stage liep in de plaatselijke gemeente en waar Amalia ging lesgeven op een basisschool.

VOLKSKERK

De Hongaarstalige minderheid wordt in Roemenië weinig in de weg gelegd om haar identiteit gestalte geven en te handhaven. 'We hebben het aanzienlijk beter dan onze broeders en zusters in Oekraïne', zegt Szabolcs. Het onderwijs in Zevenburgen mag in het Hongaars gegeven worden, al is de primaire omgangstaal het Roemeens. Dat heeft ertoe geleid dat er flinke Roemeense invloeden zijn binnengeslopen in het Hongaars dat in Zevenburgen wordt gesproken. Zo sterk zelfs dat Hongaarse inwoners nogal eens moeite hebben het Hongaars uit het moederland te verstaan.

De kerk speelt in de handhaving van de Hongaarse culturele identiteit een belangrijke rol. Het is de plek waar alles in het Hongaars plaatsvindt. En de Hongaarse regering van Viktor Orbán strooit gul met geld als het gaat om renovaties van kerkgebouwen en andere materiële zaken. Ook de noodzakelijke vernieuwing van het kerkgebouw in Apa werd vanuit Hongarije gefinancierd. Orbán is – en niet alleen om die reden – populair onder Hongaren in de diaspora. Zijn regering houdt ook graag de wens levend dat alle Hongaren die in 1920 bij het Verdrag van Trianon afgesneden werden van het moederland, eens weer onderdeel kunnen uitmaken van de Hongaarse republiek.

De nadruk op gemeenschap en de handhaving van culturele waarden stempelt het kerkelijk leven van de Hongaren in

Roemenië. De Erdélyi Református Egyház is een volkskerk en dat brengt mee dat traditie en uiterlijke vormen een belangrijke rol spelen in het kerkelijk leven.

En precies dat zorgde bij Szabolcs voor een omslag in denken: waarom zou hij naar verre oorden trekken om zending te bedrijven, terwijl er zo dichtbij huis al zoveel volksgeloof, oppervlakkigheid en geestelijke schraalheid te vinden was, die als het ware schreeuwde om vernieuwing en verdieping, om niet te zeggen: bekering?

Al in de periode dat hij de zending in wilde, was Szabolcs gefascineerd door de gelijkenissen die een vast onderdeel vormden van Jezus' onderwijs aan de scharen. Zou die vorm van onderwijs ook vandaag niet een grote rol kunnen spelen in de prediking van het evangelie? Juist verhalen spreken veel mensen aan. Maar wat op het zendingsterrein

kan, kan evengoed in Roemenië zelf. Door in de preek uit te leggen hoe de parabels van Jezus geland moeten zijn in de werkelijkheid van zijn toehoorders en daarna de vertaling te maken naar de werkelijkheid van nu, zou het evangelie handen en voeten kunnen krijgen in het leven van zijn gemeenteleden. En zou er iets van het Koninkrijk van God gestalte krijgen in hun concrete situatie. Szabolcs: 'Hoe kunnen wij door het geloof in de opgestane Heer veranderd en vernieuwd worden? Daar gaat het om. Het is in feite het aloude gereformeerde adagium *Semper Reformanda*.'

DOOR MERG EN BEEN

Szabolcs raakte tijdens zijn studie in Cluj Napoca (Kolo-zsvár) enthousiast over de colleges van enkele docenten, die net als hijzelf nu, in het verleden enige tijd in Kampen/ Utrecht studeerden. 'In het curriculum aan het Theologisch Instituut in Kolozsvár lag altijd sterke nadruk op oude theologie en van de studenten werd verwacht dat zij die konden reproduceren. Maar deze docenten kwamen op de proppen met nieuwe literatuur en nieuwe boeken die relevant zijn voor de tijd en omstandigheden waarin we nu leven. Zij moedigden ons ook aan om vragen te stellen en te onderzoeken. Ik herinner me bijvoorbeeld dat we ons gingen buigen over de rol die het lijden speelde in het leven en de boeken van Paulus. Paulus kan dan ogenschijnlijk wel gemakkelijk zeggen, dat het lijden goed voor hem is, maar wat kun je daarmee als een van je gemeenteleden bij je komt met de vraag: 'Waarom moet mijn kind, mijn zus of broer, mijn vader of moeder zo lijden?'

Szabolcs is zich er overigens zeer van bewust dat veel moderne theologie zo sterk op de werkelijkheid hier en nu is geconcentreerd dat ze hierin in feite opgaat. 'Dan wordt het Koninkrijk van God al snel een zaak van het hier en nu alleen, een rijk dat wij door onze inspanningen kunnen bouwen en daarvoor wil ik me hoeden. De discipelen dachten ook dat Jezus gekomen was om een aards rijk te stichten. Maar Jezus laat hen zien dat zijn rijk niet van deze wereld is. Als je dat eeuwigheidsperspectief los laat, wat vandaag onder cultuurchristenen, maar soms ook tot in orthodox-gereformeerde kringen toe gebeurt, dan wordt het rijk Gods dus een zaakje van ons, zondige mensen. En dan is Jezus in de praktijk niet veel meer dan het grote voorbeeld dat we moeten navolgen om hier en nu een gelukkig leven te lijden. Maar dat loopt op teleurstellingen uit, die mensen er dan soms gemakkelijk toe brengen het geloof vaarwel te zeggen. Nee, we moeten de betekenis van Gods rijk voor het hier en nu en voor de eeuwigheid bij elkaar houden.' Szabolcs heeft in de korte tijd dat hij predikant is, al menige begrafenis moeten leiden. En niet zelden was daar maar weinig perspectief, uitzicht, te ontdekken. 'Zo'n begrafenis hoort dan gewoon bij de gebruikelijke rituelen, en is het feitelijk alleen maar: *It's over now!* Dat ging en gaat me dan door merg en been. En daarom wil ik zo graag mensen meenemen in het eeuwige perspectief van het rijk dat komt. En dat hier al begint. Daarvoor hoef ik dus niet naar Tibet. Ik kan heel dicht bij huis, beter: bij m'n eigen kerk, beginnen.' «

Szabolcs en Amalia Kiss met hun dochtertjes Dorka en Jazmin in Kampen.

Foto links: Márk Szabó bedient de doop aan een nieuw lid van zijn gemeente. Foto rechts: Klaudia (uiterst links) en Márk Szabó (geheel rechts) samen met jongeren die zojuist belijdenis van hun geloof hebben afgelegd.

MET JEZUS AAN TAFEL. ALS HET WARE.

Het klinkt misschien een beetje plastisch, maar zo zien ze het wel voor zich: een ontmoetingsruimte realiseren waar ouderen en andere behoeftigen kunnen komen om als het ware met 'Jezus aan tafel te gaan'. Om er het brood te eten dat ze zelf gebakken hebben en gesprekken te voeren over Degene die hen tot dit diaconale project inspireerde: Jezus Christus, Heer van hemel en aarde. Ook van Pákozd, Midden-Hongarije.

Pákozd is een dorp van ca. 2700 inwoners, dichtbij de oude koninklijke residentie Székesfehérvár, geboortestad van o.a. de Hongaarse premier Viktor Orbán. Het dorpje ligt in de regio Centraal-Danubië, op ongeveer 60 km ten zuidwesten van de Hongaarse hoofdstad Boedapest. Het is zeker niet de minst welvarende streek van het land. Niettemin kent ook dit dorp zijn behoeftigen: met name ouderen die van kleine pensioentjes moeten leven. En de rest van de bevolking mag dan redelijk welstandig zijn, veel sociale samenhang is er niet. Velen leven op zichzelf en voor zichzelf.

De jonge predikant Márk Szabo en zijn vrouw Klaudia willen in die situatie graag het evangelie dat 's zondags in de plaatselijke Gereformeerde Kerk wordt verkondigd, handen en voeten geven. Zij deden tijdens een stageperiode ruime ervaring op met het opzetten en onderhouden van diaconale hulpprojecten in Göncruszka, in het armelijke noordoosten van het land, waar de plaatselijke Gereformeerde Kerk o.a. een kleuter- en basisschool runt en brood verstrekt aan de arme Roma-bevolking. Stichting Fundament heeft deze projecten jarenlang ondersteund.

Iets dergelijks zijn Márk en Klaudia nu ook van plan in hun eigen woonplaats, maar dan gericht op met name behoeftige ouderen, en op andere inwoners onder wie veel eenzaamheid heerst. Daartoe willen ze op het terrein van de kerk een bakoven bouwen, waar ter zake kundige gemeentelieden brood gaan bakken voor met name de bejaarde bevolkingsgroep. Daarnaast ligt het in de bedoeling een soort ontmoetingsruimte te bouwen, waar mensen met elkaar en leden van de gemeente in gesprek kunnen gaan over leven en geloven.

Mogelijk wordt er in een later stadium nog een gastenverblijf gebouwd, waar toeristen – Pákozd ligt in toeristisch gebied – tegen betaling kunnen overnachten. De opbrengst ervan gaat dan naar de exploitatie van de bakkerij en aanverwante activiteiten.

Stichting Fundament zal het opzetten van het project financieel ondersteunen. Bovendien wordt gepoogd een kerkelijke gemeente in Nederland te interesseren om een zusterkerkrelatie aan te gaan met Pákozd. Door middel van bijvoorbeeld jongerenuitwisseling en mogelijk ook inschakeling Nederlandse deskundigen kan het project zo langjarig worden versterkt. «

EVELINE DIRKSE HAD HAAR VIER JAAR ALS SECRETARIS NIET GRAAG WILLEN MISSEN

Eveline Dirkse

Ze had waarschijnlijk de drukste functie binnen Stichting Fundament, al is ze de laatste om dat zelf op te merken: Eveline Dirkse-Bergwerff. Vier jaar lang trad ze op als secretaris van het bestuur. Toen ze in december 2019 begon, kende ze Oost-Europa in het geheel niet en Fundament slechts van horen zeggen. En hoewel ze in die periode door corona maar één keer oostwaarts kon reizen, zijn de mensen uit het Oosten en hun verhalen haar lief geworden. 'Oost-Europa is geen los veldje gebleven in mijn leven.'

Toen Eveline vier jaar geleden door bestuurslid Gert Meijer (hij was ooit haar predikant in Barendrecht) werd gevraagd om de onlangs overleden secretaris Frans Caan op te volgen, ervoer ze dus niet zoiets als: *'Dit is de kans van mijn leven'*. 'Ik vroeg wat rond in mijn redelijk jonge kennissenkring, maar er was nauwelijks iemand die de naam Fundament iets zei.' Niettemin besloot ze op het verzoek in te gaan. 'Alles wat met mensen te maken heeft, boeit me. En mij werd al gauw duidelijk dat Fundament precies daarmee bezig is in Oost-Europa: mensen ondersteunen in hun christen-zijn, of het nu is door middel van diaconale (nood) hulp, of door inhoudelijke steun aan predikanten en theologische studenten.' En omdat ik bovendien hou van reizen en nieuwe werelden verkennen, besloot ik ja te zeggen.' Eveline heeft er geen moment spijt van gehad.

In het dagelijks leven houdt zij zich overigens met totaal andere zaken bezig: ze is getrouwd, moeder van drie kinderen en in de functie van boekhouder werkt ze als zzp'er voor uiteenlopende ondernemingen, zoals een milieu-organisatie en een theaterbureau in Amsterdam. 'Toch is het werk voor Fundament een integraal onderdeel gewor-

den van mijn leven. Ik maakte kennis met wat mensen in Hongarije en omliggende landen beweegt, welke invloed het communistische verleden op hen heeft gehad en hoe ze zich in een toenemend seculariserend Europa staande houden. Ik kwam in aanraking met de grote armoede die er nog steeds is, met name onder minderheidsgroepen als de Roma. Maar ik leerde ook de predikanten en theologische studenten kennen, die hier in Kampen/Utrecht een jaar kwamen studeren. Het zijn heel interessante mensen, die buitengewoon beleefd zijn en bereid zijn heel hard en gedisciplineerd te werken. Ik had deze vier jaar niet graag willen missen.'

Hoe ziet Eveline de toekomst van Fundament? 'Ik merk dat ons werk voor het gemiddelde kerklid op grotere afstand is komen te staan. Dat is ook niet verbazingwekkend, want de oudere generatie heeft nog weet van 'vroeger': het communisme en alle ellende die dat meebracht. Dat is voor de generaties van nu echt verleden tijd. Bovendien zijn de omstandigheden in Hongarije en andere landen aanmerkelijk verbeterd en zijn christenen daar veel minder afhankelijk van ondersteuning uit het westen. Niettemin heb ik, bijvoorbeeld in het door ons ondersteunde project in Göncruszka, nog botte armoede gezien en dat geldt voor veel meer plekken. Theologische studenten komen hier nog steeds graag een jaar studeren. En dan zwijg ik nog maar over Oekraïne. Voorlopig is er nog werk genoeg en ik hoop van harte dat kerkleden bereid zijn Stichting Fundament te blijven ondersteunen.'

Eveline is als secretaris van Fundament opgevolgd door Truus Teeninga-Oudman uit Kampen.

COLOFON

Eindredactie:
Peter Bergwerff

Reacties/berichten Nieuwsbrief naar:
e-mail: nieuwsbrief@stichting-fundament.nl

Technische realisatie:
Treffend & Co, Veenendaal

Bestuur Stichting Fundament:
voorzitter: drs. A.T. Houwen
secretaris: G.A. Teeninga-Oudman
penningmeester: J. G. de Leeuw
lid: P.A. Bergwerff
lid: ds. R.P. Heij
lid: ds. G. Meijer

Adressen Stichting Fundament:
post: postbus 499, 8000 AL Zwolle
e-mail: info@stichting-fundament.nl
website: www.stichting-fundament.nl

Adreswijziging naar:
donateurs@stichting-fundament.nl

Informatiemateriaal opvragen:
e-mail: info@stichting-fundament.nl

Giften:
Bankrekening nr. NL72 INGB 0003 9756 27
t.n.v. Stichting Fundament, Zwolle

ANBI
Fundament is een ANBI-instelling, bij de Belastingdienst bekend onder "Stichting Fundament", vestigingsplaats Rotterdam. ANBI nr. 8136.56.503 Giften zijn fiscaal aftrekbaar.

Legaten:
Indien u een legaat wilt nalaten kunt u de volgende zinsnede in een testament laten opnemen: "Ik legateer vrij van rechten en kosten aan de Stichting Fundament (K.v.K. Utrecht S41179166) een bedrag €".

 Fundament
Samen geloven samen delen

QR-code gift:

 ANBI
Algemeen Nut Beoogende Instelling